

1Η ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Κέντρο Στήριξης
Επιχειρηματικότητας

Συ.Δ.Ν.Α.

Συνδέσμου Δήμων Νότιας Αττικής

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1 ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ο **κλάδος του εμπορίου** αποτελεί έναν πολύ σημαντικό τομέα της οικονομίας της χώρας. Η οικονομική συγκυρία, η πανδημία, οι δημογραφικές τάσεις και τα καταναλωτικά πρότυπα αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη διαμόρφωση της ζήτησης του εμπορίου.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, το 2018 οι εμπορικές επιχειρήσεις αποτελούσαν το 32,1% του πληθυσμού της επιχειρηματικής οικονομίας συμβάλλοντας στη διαμόρφωση του 24,2% του τελικού προϊόντος της (σε όρους προστιθέμενης αξίας). Ιδιαίτερα θετική είναι και η συμβολή του κλάδου **στην απασχόληση**, καθώς σχεδόν 1 στους 3 απασχολούμενους στην ελληνική οικονομία δραστηριοποιείται στον ευρύτερο τομέα του εμπορίου (ή το 28,9% των απασχολουμένων), ενώ εν μέσω πανδημίας παρουσίασε αύξηση κατά 2,7%, δημιουργώντας σχεδόν 19 χιλ. νέες θέσεις εργασίας.

Το 2019 ο **αριθμός των εμπορικών επιχειρήσεων** ξεπερνά τις 227 χιλιάδες αποτελώντας το 32,1% των εγχώριων επιχειρηματικών οντοτήτων, με την πλειοψηφία (58,87%) να δραστηριοποιείται στον κλάδο του λιανικού εμπορίου, ενώ ακολουθεί ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου (32,16%) και των Αυτοκινήτων & Μοτοσυκλετών (8,96%).

Η συμβολή του εμπορικού τομέα στην εγχώρια οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται ακόμα πιο έντονη **σε όρους πωλήσεων**. Σε απόλυτα μεγέθη, το 2019 ο συνολικός κύκλος εργασιών του εμπορικού τομέα αγγίζει τα € 119,3 δισ., με το μεγαλύτερο μέρος να διαμορφώνεται στον κλάδο του χονδρικού και λιανικού εμπορίου (55,24% και 37,97% αντίστοιχα).

Σε αντίθεση με τις πωλήσεις, η συμβολή του εμπορίου στη διαμόρφωση του συνολικού προϊόντος της ελληνικής οικονομίας -όπως αυτό εκφράζεται **σε όρους προστιθέμενης αξίας**- χαρακτηρίζεται αισθητά πιο περιορισμένη. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της πενταετίας 2013-2018, η προστιθέμενη αξία στον εμπορικό τομέα μειώνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 3,3%, με αποτέλεσμα η σωρευτική μείωση να αγγίζει το 15,4% και τη μεγαλύτερη συρρίκνωση να παρουσιάζει ο κλάδος του λιανικού εμπορίου (4,2%).

Η διακύμανση της εμπορικής δραστηριότητας ως αποτέλεσμα της εξέλιξης της οικονομικής συγκυρίας και της αντίστοιχης επίπτωσης που αυτή έχει επιφέρει στην εγχώρια ιδιωτική κατανάλωση, αποτυπώνεται ανάγλυφα και κατά την εξέταση του **δείκτη κύκλου εργασιών του εμπορίου**. Ειδικότερα, σε όρους πωλήσεων ο τομέας του εμπορίου ακολουθεί έντονη πορεία διακύμανσης καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια της περιόδου 2016-2021, αγγίζοντας το χαμηλότερο σημείο κατά το 1ο τρίμηνο του 2016 (91.78 μονάδες βάσης). Από το δεύτερο τρίμηνο και έπειτα η πορεία του γενικού δείκτη ομαλοποιείται σημειώνοντας σταδιακή ανοδική πορεία παραμένοντας πάνω από τις 100 μονάδες βάσης, μέχρι και το δεύτερο τρίμηνο του 2020, συνεχίζοντας ωστόσο την ανοδική πορεία έως το 4ο τρίμηνο του 2021.

Η πορεία της εμπορικής δραστηριότητας, εκτός από την οικονομική συγκυρία, εξαρτάται και από την **δημογραφική εξέλιξη** και την **κατανομή του πληθυσμού**. Ο πληθυσμός της Ελλάδας έχει αυξηθεί σημαντικά μετά το 1950 (+3, 1 εκατομμύρια) ενώ ταυτόχρονα τις τελευταίες δεκαετίες έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές στην πορεία των βασικών δημογραφικών συνιστωσών (θνησιμότητα, γονιμότητά, μετανάστευση), αλλά και στην κατανομή του πληθυσμού παρουσιάζοντας υπερσυγκέντρωση στα αστικά κέντρα.

ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΗΜΩΝ ΝΟΤΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ανάδοχος: Κοινοπραξία για το Κέντρο Στήριξης Επιχειρηματικότητας του Συνδέσμου Δήμων Νότιας Αττικής

Εκτός από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, η διακύμανση του πραγματικού **κατά κεφαλή διαθέσιμου εισοδήματος** των ελληνικών νοικοκυριών συνδέεται άμεσα με την πορεία της εμπορικής δραστηριότητας. Σε όρους αγοραστικής δύναμης (PPS) την περίοδο 2011-2019, άγγιξε το χαμηλότερο σημείο το 2013 (14,1 χιλ. μονάδες), ως απόρροια της ύφεσης στην οποία είχε εισέλθει η ελληνική οικονομία. Ωστόσο, από το 2016 παρατηρείται ήπια ανοδική τάση, με κορύφωση κατά το 2019, το οποίο είναι το τελευταίο σημείο παρατήρησης.

Όσον αφορά τα **περιοριστικά μέτρα**, τις μεγαλύτερες αναταράξεις βίωσε το λιανικό εμπόριο, με το αναγκαστικό κλείσιμο φυσικών καταστημάτων, με τον **μέσο όρο πτώσης του κύκλου εργασιών** των επιχειρήσεων του λιανικού εμπορίου για το οικονομικό έτος 2020 διαμορφώνεται στο 50% και πλέον σε σχέση με το οικονομικό έτος 2019, με ακυρώσεις προγραμματισμένων επενδύσεων και παραγγελιών λόγω του εγκλεισμού. Για τον εμπορικό τομέα, ο δείκτης κύκλου εργασιών στο χονδρικό εμπόριο κατέγραψε μείωση 10,8% το εννεάμηνο του 2020 συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, ενώ ο δείκτης κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο παρουσίασε μείωση 3,2%.

Η εμπορική δραστηριότητα την **ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας Αττικής**, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πόλο έλξης επιχειρήσεων, καθώς σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία το 2019 στην Περιφέρεια Αττικής δραστηριοποιούνται περίπου 359 χιλιάδες επιχειρήσεις, με τις εμπορικές να αποτελούν ποσοστό 21,75% των επιχειρηματικών οντοτήτων. Ποσοστό 13% αποτελούν οι εμπορικές επιχειρήσεις στην Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών, επί των εμπορικών επιχειρησιακών οντοτήτων στην Περιφέρεια Αττικής .

Αν και παρατηρήθηκε μια τάση μείωσης στην **εξέλιξη του πληθυσμού των εμπορικών επιχειρήσεων**, κατά την περίοδο 2016-2018 (2,2% στην Αττική και 0,8% στην Περιφερειακή ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών), το 2019 σημειώθηκε μια αύξηση στην Αττική κατά 1,75% και στην Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών μια ανάλογη αύξηση της τάξης του 1,85%.

Σε **τοπικό επίπεδο**, ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού των εμπορικών επιχειρήσεων της Περιφερειακής Ενότητας Νοτίου Τομέα Αθηνών ανήλθε σε 48 χιλ. το 2019, με τις επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου να υπερτερούν (ποσοστό 51,7%), ενώ ακολουθεί ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου (ποσοστό 40,2%). Συνολικά, στην Αττική αντιστοιχεί το 49,2% των θέσεων που διατηρούνται στο εμπόριο σε επίπεδο επικράτειας.

Εστιάζοντας την ανάλυση στους **επιμέρους κλάδους** για το σύνολο των επιχειρήσεων των τριών Δήμων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι κλάδοι του χονδρικού και λιανικού εμπορίου παρουσιάζουν θετικά προ φόρων αποτελέσματα καθόλη την υπό εξέταση περίοδο και ακολουθούν πορεία ανάλογη με το σύνολο των εμπορικών επιχειρήσεων. Επίσης έντονη μεταβλητότητα παρουσιάζει ο κλάδος του εμπορίου Αυτοκινήτων και Μοτοσυκλετών.

Η διαχρονική **βελτίωση των συνθηκών κερδοφορίας** των επιχειρήσεων του δείγματος και η επίτευξη θετικών προ φόρων αποτελεσμάτων αποτυπώνεται και στην αναλογία των κερδοφόρων επιχειρήσεων έναντι των ζημιωγόνων. Πιο συγκεκριμένα, για τις εμπορικές επιχειρήσεις του Συδ.Ν.Α και καθόλη την εξεταζόμενη περίοδο το μερίδιο των κερδοφόρων επιχειρήσεων είναι αρκετά υψηλό σημειώνοντας συνεχή ενίσχυση.